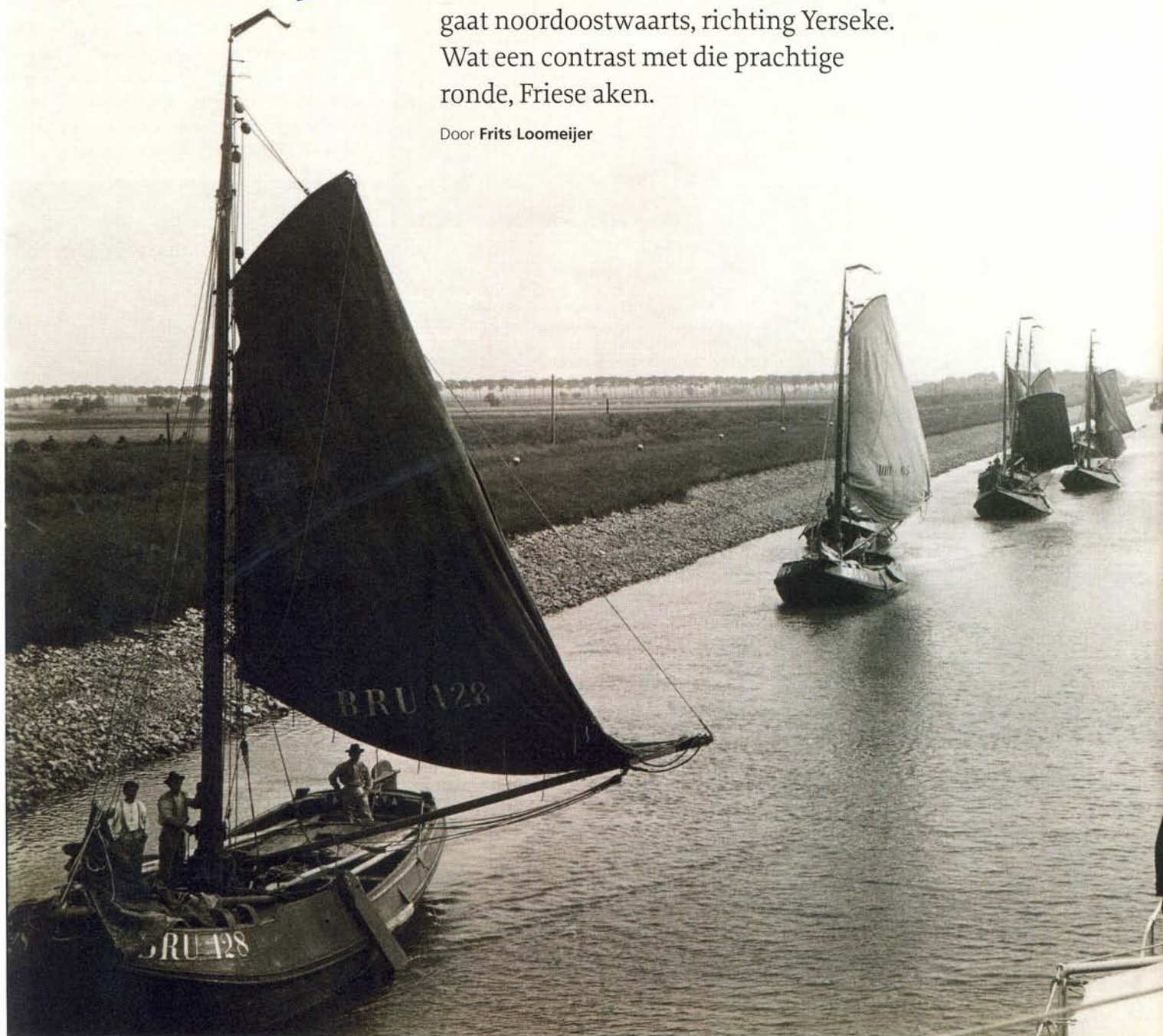

Port Salut 79

Zuid van Wemeldinge, circa 1912

Kaarsrecht wijst het kanaal naar het zuiden. Een strakke Zeeuwse bomenrij gaat noordoostwaarts, richting Yerseke. Wat een contrast met die prachtige ronde, Friese aken.

Door **Frits Loomeijer**

Welgeteld veertien schepen komen ons voorzichtig tegemoet. Vanwege de lage waterstand is er weinig ruimte om het hoge zeeschip te passeren. Op de BRU 128 staat de knecht met de grootzeilval in de hand. Met

het bakstagwindje is het oppassen, zo dicht bij de wal. Het is een vlotje mosselaars, gevolgd door een stoomsleeper met sleepschip. Alle vissersmannen hebben de fok neer, een kat in het grootzeil en sommigen hebben

er, om niet te loefgierig te zijn, een rifje in. Twee aken, vier hoogaarzen en een hengst laten zich onderscheiden. De anderen zijn te vaag. Door het hoge standpunt van de fotograaf hebben we een uniek zicht op de BRU

128 *Nooit Gedacht* van de broers Lambertus en Cornelis Hoek uit Bruinisse. Het is een mooi rond scheepje dat nergens stil staat. Onmiskenbaar Fries, gebouwd bij Amels in Makkum of Zwolsman in Workum? Misschien bij Van

der Zee in Joure? Daarachter vaart de BRU 65, die is wat stijver van model. Ze is hier nog haast nieuw, het grootzeil wit. In 1911 wordt ze ingeschreven als 'Iemmerjacht' *De Vrouw Adriana* van Theunis de Koning Wzn.

Kot

De BRU 65 is een aak met de indeling van een Zuiderzeevisserman. Open achterschip, doorlopend zetboord en een losse pen als achterbolder. Vergelijk dat eens met de als mosselaak gebouwde BRU 128: een zetboord tot het zwaard, de looper via een schijf naar een zware achterbolder, en vooral, het kot. Dit is het gedeeltelijk 'gedekte' achterschip met een wat benauwde kuip – de stuurbak – voor de roerganger. Op de grotere hoogaarzen is dit kot het bemanningsverblijf. Hier is het berging. Maar het meest opvallende detail is de forse prins achter de roerganger.

Roeien

Het Kanaal door Zuid-Beveland wordt geopend in 1866 na de afsluiting van het Kreekrak. Met de groei van de Rijnvaart en de schaalvergroting in de havens van Antwerpen en Rotterdam, ontwikkelt dit kanaal zich snel tot een van de drukst bevaren waterwegen van Europa. Rond 1912 krioelt het in de voorhavens al van de van de zeil-, stoom- en vroege motorschepen. Bij Wemeldinge aan de noordkant en Hansweert aan de zuidkant is er dan al sprake van dubbele sluizen naar Ooster- en Westerschelde.

De Zeeuwse vissermannen maken in die drukte vaak gebruik van de roeiriemen. Je ziet een stel forse exemplaren aan weerskanten liggen in de zijden van de BRU 128. Ook in Antwerpen kunnen ze handig zijn. Waarschijnlijk komen deze schepen daar vandaan, na er hun lading mosselen verkocht te hebben.

Vlaghengst

Intrigerend is het vijfde schip in de rij, een hengst. Als we er een loep bij pakken lezen we: CLN 54. CLN staat voor de gemeente Clinge, dicht tegen de Vlaamse grens. Vissers uit Clinge en het noordelijker gelegen Graauw, hebben in die tijd Paal als thuishaven. Maar de eigenaar van de CLN 54 is, zoals de scheepsnaam *Leopold* al doet vermoeden, een Belg.

L. Goedemont uit het net over de grens gelegen Kieldrecht, vaart onder Nederlandse vlag. Dat is een overblijfsel van de Belgische onafhankelijkheid in 1830, toen het Belgische schepen werd verboden op Nederlands water te vissen. Veel Belgen lieten toen hun schip in Clinge registreren. Zoals tegenwoordig Urkers met hun zogenaamde vlagkotters vanwege quotavoordeelen onder Belgisch nummer varen, zo is Goedemont met zijn 'vlaghengst' om eveneens formele redenen, de tijd ver vooruit. 🚩

Met dank aan: Peter Hamer, Veere en Franke Lok, Brecht (B).